

Wymagania edukacyjne. Klasa 7

		Wymagania				ocena celująca
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	
Nr	Temat	Uczeń				
I.	Hierarchiczna budowa organizmu. Skóra					
1.	Hierarchiczna budowa organizmu człowieka	wymienia w sposób uporządkowany elementy hierarchicznej budowy organizmu człowieka wymienia tkanki zwierzęce wymienia układy narządów tworzące organizm człowieka	rozpoznaje tkankę zwierzęcą na schemacie / według opisu	wskazuje cechy adaptacyjne tkanek do pełnienia określonych funkcji	obszeruje pod mikroskopem i rozpoznaje tkankę zwierzęcą	wyjaśnia, w jaki sposób układy narządów współpracują ze sobą w organizmie człowieka, podaje przykłady tych układów
2.	Budowa i funkcje skóry	wymienia elementy budowy skóry	wymienia funkcje skóry wskazuje na modelu lub schemacie elementy budowy skóry	opisuje budowę i funkcje poszczególnych elementów skóry	wyjaśnia związek budowy elementów skóry z pełnionymi przez nie funkcjami wyjaśnia, w jaki sposób gruczoły potowe regulują temperaturę ciała człowieka	wyjaśnia, w jaki sposób naczyń krwionośne reagują na zimno i ciepło wyjaśnia, w jaki sposób naczyń krwionośne regulują temperaturę ciała człowieka
3.	Choroby i higiena skóry	wymienia przykładowe choroby skóry (czerniak, grzybice skóry) wymienia zasady higieny skóry	wymienia zasady profilaktyki chorób skóry uzasadnia konieczność wizyty u lekarza w przypadku zauważenia niepokojących zmian na skórze	opisuje przykładowe choroby skóry (czerniak, grzybice skóry) wyjaśnia, w jaki sposób ochronić się przed czerniakiem i grzybicą skóry wymienia choroby pasożytnicze skóry (wszawica, świerzb)	wyjaśnia, w jaki sposób można się zarazić chorobami pasożytniczymi skóry omawia zasady profilaktyki chorób pasożytniczych skóry	wyjaśnia związek między nadmierną ekspozycją na promieniowanie UV a ryzykiem wystąpienia choroby nowotworowej skóry wyjaśnia, w jaki sposób dbać o cerę trądzikową
4.	Podsumowanie działy	wszystkie wymagania 1-3	wszystkie wymagania 1-3	wszystkie wymagania 1-3	wszystkie wymagania 1-3	wszystkie wymagania 1-3

Wymagania					
Nr	Temat	ocena dopuszczająca	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń			
II.	Układ ruchu				
1.	Układ ruchu. Budowa i funkcje szkieletu	▲ wymienia części układu ruchu, różniąc część czynną i część bierną	▲ wyjaśnia różnicę między częścią czynną a częścią bierną układu ruchu ▲ określa funkcje szkieletu kończyn z obręczami i szkieletu osiowego	▲ podaje przykłady części szkieletu i elementu, który ochrania	▲ wyjaśnia związek między częścią szkieletu a pełnioną funkcją
2.	Budowa i funkcje szkieletu osiowego	▲ wymienia funkcje szkieletu osiowego ▲ podaje nazwy elementów szkieletu osiowego	▲ wykazuje związek między budową a funkcją szkieletu osiowego ▲ wymienia kości wchodzące w skład mózgowcześnie i twarzoczaszki ▲ wymienia odcinki kręgosłupa	▲ rozpoznaje kręgi piersiowy i lędźwiowy ▲ charakteryzuje poszczególne odcinki kręgosłupa ▲ omawia budowę klatki piersiowej oraz przedstawia jej funkcje	▲ wskazuje różnice w budowie między kręgiem piersiowym a kręgiem lędźwiowym ▲ opisuje sposób łączenia się kości mózgowcześnie i twarzoczaszki oraz wykazuje związek z pełnioną przez nie funkcją
3.	Szkielet kończyn i ich obręczy	▲ podaje nazwy obręczy ▲ podaje funkcje szkieletu obręczy i kończyn	▲ opisuje połączenie kończyn ze szkieletem osiowym ▲ wskazuje na model lub schemacie elementy szkieletu kończyn i ich obręczy ▲ podaje nazwy elementów szkieletu kończyn oraz obręczy	▲ wykazuje związek między budową kości kończyny górnej a jej funkcją	▲ rozpoznaje wybrane modele kości i klasyfikuje je do odpowiedniego szkieletu kończyny
4.	Budowa kości	▲ opisuje budowę zewnętrzną i budowę wewnętrzną kości ▲ określa funkcje kości	▲ określa funkcje tkanki chrzęstnej i tkanki kostnej, a także ich znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania kości	▲ wykazuje związek między właściwościami fizycznymi i chemicznymi kości a ich funkcjami	▲ przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ składników chemicznych na właściwości kości oraz formułuje wnioski

Wymagania						
Nr	Temat	Uczeń			ocena celująca	
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra		
5.	Praca mięśni szkieletowych	▶ podaje nazwy elementów budujących mięsień szkieletowy	▶ rozpoznaje elementy mięśnia szkieletowego na schemacie lub modelu	▶ opisuje pracę mięśni szkieletowych z uwzględnieniem skurczu i rozkurczu ▶ wykazuje znaczenie stawu dla wykonywania ruchu	▶ przedstawia współdziałanie układu szkieletowego i układu mięśniowego, czyli mięśni, ścięgien, kości i stawów, w wykonywaniu ruchów	▶ wyjaśnia mechanizm antagonistycznej pracy mięśni na przykładzie kończyny górnej
6.	Choroby i higiena układu ruchu	▶ wymienia sposoby zapobiegania wadom postawy (profilaktyka)	▶ podaje przykłady schorzeń układu ruchu (skrzywienia kręgosłupa, płaskostopie, krzywica, osteoporoza)	▶ opisuje wpływ aktywności fizycznej na prawidłową budowę i funkcjonowanie układu ruchu	▶ wyjaśnia wpływ aktywności fizycznej na prawidłowy rozwój układu ruchu ▶ wyjaśnia zasady profilaktyki schorzeń układu ruchu	▶ podaje przyczyny schorzeń układu ruchu (relacje przyczynowo-skutkowe): płaskostopie, krzywica, osteoporoza, skrzywienie kręgosłupa i sposoby profilaktyki
7.	Podsumowanie działy	▶ wszystkie wymagania 1-6	▶ wszystkie wymagania 1-6	▶ wszystkie wymagania 1-6	▶ wszystkie wymagania 1-6	▶ wszystkie wymagania 1-6
III.	Układ pokarmowy					
1.	Składniki pokarmowe: białka, cukry, tłuszcze	▶ wymienia składniki odżywcze ▶ podaje źródła pokarmowe białek, cukrów i tłuszczów	▶ wskazuje znaczenia białek, cukrów i tłuszczów dla prawidłowego funkcjonowania organizmu ▶ różnicuje źródła białek oraz tłuszczów	▶ opisuje znaczenia białek, cukrów i tłuszczów ▶ przedstawia wpływ białek, cukrów i tłuszczów na prawidłowe funkcjonowanie organizmu	▶ przedstawia wnioski z doświadczenia badającego obecność skrobi w wybranych produktach spożywczych	▶ wykazuje związek między spożywaniem owoców i warzyw z odpowiednią ilością błonnika pokarmowego a zdrowiem ▶ przeprowadza doświadczenie badające obecność skrobi w wybranych produktach spożywczych

Wymagania					
Nr	Temat	ocena dopuszczająca	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń			
2.	Sole mineralne, witaminy i woda	▶ podaje źródła pokarmowe soli mineralnych (magnezu, wapnia, żelaza) ▶ wymienia źródła pokarmowe witamin (A, D, K, C, B₆ i B₁₂)	▶ wskazuje znaczenia witamin (A, D, K, C, B₆ i B₁₂) i soli mineralnych (magnezu, wapnia, żelaza) dla prawidłowego funkcjonowania organizmu ▶ wymienia funkcje wody w organizmie	▶ opisuje znaczenia wybranych witamin i soli mineralnych dla prawidłowego funkcjonowania organizmu	▶ określa potrzebę suplementacji witaminowej w uzasadnionych przypadkach
3.	Budowa układu pokarmowego	▶ rozpoznaje elementy budowy układu pokarmowego na schemacie / modelu / według opisu ▶ wskazuje rodzaje zębów	▶ wymienia elementy budowy układu pokarmowego ▶ określa znaczenie zębów w obróbce pokarmu ▶ wskazuje funkcje poszczególnych elementów układu pokarmowego	▶ omawia funkcje poszczególnych elementów układu pokarmowego	▶ określa związek budowy narządu układu pokarmowego z pełnioną przez niego funkcją
4.	Trawienie pokarmu	▶ wskazuje miejsca trawienia pokarmu ▶ wymienia produkty trawienia białek, cukrów i tłuszczów ▶ podaje miejsce wchłaniania białek, cukrów i tłuszczów	▶ omawia rolę gruczołów trawiennych w procesie trawienia pokarmu ▶ wyjaśnia pojęcie trawienia pokarmu	▶ wskazuje miejsca trawienia białek ▶ wskazuje miejsca trawienia cukrów ▶ wskazuje miejsce trawienia tłuszczów ▶ opisuje działanie żółci	▶ opisuje proces emulgacji tłuszczów ▶ omawia doświadczenie wpływu enzymów śliny na trawienie cukrów złożonych

Wymagania						
Nr	Temat	Uczeń			ocena celująca	
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra		
5.	Choroby i higiena układu pokarmowego	▲ wymienia zasady prawidłowego odżywiania się ▲ wymienia wpływ czynników (płeć, wiek, aktywność fizyczna, stan zdrowia, rodzaj wykonywanej pracy) na potrzebną ilość spożywanego pokarmu ▲ podaje zasady profilaktyki wybranych chorób układu pokarmowego (zatrucie pokarmowe, próchnica, rak jelita grubego, WZW typu A, B, C oraz choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy)	▲ oblicza wskaźnik BMI ▲ opisuje zasady higieny układu pokarmowego ▲ wymienia zaburzenia związane z obniżeniem masy ciała ▲ wymienia objawy wybranych chorób układu pokarmowego (zatrucia pokarmowe, próchnicy, raka jelita grubego, WZW typu A, B, C oraz choroby wrzodowej żołądka i dwunastnicy)	▲ analizuje wartość BMI przez porównanie obliczonej wartości z przyjętymi normami ▲ omawia zasady dobierania produktów pokarmowych z uwzględnieniem talerza zdrowego żywienia lub piramidy zdrowego żywienia i stylu życia ▲ przedstawia rolę błonnika pokarmowego w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego	▲ przedstawia sposoby uniknięcia chorób układu pokarmowego ▲ omawia skutki niezdrowego stylu życia	
6.	Podsumowanie działy	▲ wszystkie wymagania 1-5	▲ wszystkie wymagania 1-5	▲ wszystkie wymagania 1-5	▲ wszystkie wymagania 1-5	
IV.	Układ oddechowy					
1.	Budowa i funkcje układu oddechowego	▲ rozpoznaje elementy budowy układu oddechowego na schemacie / modelu / według opisu	▲ wymienia elementy budowy układu oddechowego ▲ wskazuje funkcje poszczególnych elementów układu oddechowego ▲ omawia proces wydławania dźwięku	▲ opisuje funkcje poszczególnych elementów układu oddechowego	▲ określa rolę nagłośni ▲ omawia budowę płuc	▲ określa związek między budową a funkcją poszczególnych narządów układu oddechowego

Wymagania						
Nr	Temat	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
2.	Funkcja tlenu w organizmie	▶ podaje definicję wymiany gazowej ▶ podaje definicję oddychania komórkowego ▶ wskazuje miejsca wymiany gazowej	▶ przedstawia mechanizm wentylacji płuc ▶ wymienia substraty i produkty oddychania komórkowego	▶ opisuje proces wentylacji płuc ▶ wskazuje miejsce oddychania komórkowego ▶ podaje różnice między oddychaniem a wymianą gazową	▶ wyciaga wnioski na podstawie doświadczenia badającego obecność dwutlenku węgla oraz pary wodnej w wydychanym powietrzu ▶ omawia proces oddychania komórkowego ▶ omawia wpływ pary wodnej w wydychanym powietrzu ▶ przeprowadza doświadczenie badające wpływ wysiłku fizycznego na częstość oddechu	▶ wykazuje różnice między składem powietrza wdychanego a powietrza wydychanego ▶ planuje i przeprowadza doświadczenie badające obecność dwutlenku węgla oraz pary wodnej w wydychanym powietrzu ▶ przeprowadza doświadczenie badające wpływ wysiłku fizycznego na częstość oddechu
3.	Choroby i higiena układu oddechowego	▶ wymienia zasady higieny układu oddechowego ▶ podaje przykłady chorób układu oddechowego (rak płuca, angina, gruźlica) ▶ wyjaśnia pojęcie profilaktyka	▶ porównuje palenie czynne i palenie bierne ▶ wymienia negatywne skutki palenia papierosów oraz zanieczyszczeń powietrza	▶ wyjaśnia wpływ palenia papierosów oraz zanieczyszczeń powietrza na układ oddechowy ▶ wymienia czynniki wywołujące rak płuca, anginę, gruźlicę	▶ opisuje wybrane choroby układu oddechowego (rak płuca, angina, gruźlica)	▶ omawia sposoby uniknięcia chorób układu oddechowego
4.	Podsumowanie działy	▶ wszystkie wymagania 1-3	▶ wszystkie wymagania 1-3	▶ wszystkie wymagania 1-3	▶ wszystkie wymagania 1-3	▶ wszystkie wymagania 1-3

		Wymagania				ocena celująca
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	
Nr	Temat	Uczeń				
V.	Układ krążenia i odporność					
1.	Skład i funkcje krwi	wymienia główne składniki krwi (elementy morfotyczne, osocze) wymienia grupy krwi w układzie AB0 oraz Rh wyjaśnia pojęcie transfuzji krwi	wskazuje funkcje poszczególnych elementów krwi wyjaśnia proces aglutynacji wyjaśnia pojęcie antygen na podstawie tabeli wskazuje uniwersalnego dawcę i uniwersalnego biorcę krwi	opisuje funkcje poszczególnych składników krwi omawia zależność między dawcą a biorcą krwi względnia rolę czynnika Rh opisuje proces transfuzji krwi	omawia zależność między dawcą a biorcą krwi w układzie AB0 podaje konsekwencje nieprawidłowej transfuzji krwi	wykazuje związek między budową erytrocytu a funkcją pełniącą przez niego opisuje konflikt serologiczny i jego skutki na podstawie antygenów na erytrocytach oraz obecności przeciwciał w osoczu przedstawia uniwersalnego dawcę i uniwersalnego biorcę
2.	Budowa układu krwionośnego	wymienia elementy układu krwionośnego wymienia rodzaje naczyń krwionośnych przedstawia funkcje układu krwionośnego	wskazuje na schemacie / według opisu naczynia krwionośne	omawia funkcje poszczególnych elementów układu krwionośnego	przedstawia rolę zastawek w naczyniach krwionośnych	wykazuje różnice w budowie naczyń krwionośnych
3.	Budowa i działanie serca	rozpoznaje serce i określa jego położenie w ciele człowieka	wymienia elementy budowy serca (przedsionki i komory serca)	podaje nazwy zastawek serca i wyjaśnia ich działanie opisuje kierunek przepływu krwi przez serce określa wpływ różnych czynników na pracę serca	wyjaśnia funkcje przedsionków, komór, żył i tętnic opisuje elementy budowy serca: przedsionki, komory, zastawki, naczynia wieńcowe, z uwzględnieniem ich roli	wymienia badania wykonywane w diagnostyce chorób serca podaje właściwości tkanki mięśniowej budującej serce określa etapy pracy serca
4.	Przebieg krwi przez ciało człowieka	opisuje na schemacie drogę krwi w ciele człowieka	wskazuje miejsca wymiany gazowej podczas krążenia krwi	planuje i przeprowadza doświadczenia związane z pomiarem tętna i ciśnienia krwi	wyjaśnia powiązanie układu oddechowego z układem krwionośnym wyjaśnia wymianę gazową w obiegu krwi	wyjaśnia, co to jest puls i ciśnienie krwi, z przedstawieniem sposobów badania w praktyce wyjaśnia związek pracy serca ze zmianą tętna i ciśnienia krwi

Wymagania						
Nr	Temat	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
5.	Choroby i higieny układu krwionośnego	określa, że dieta i aktywność fizyczna mają wpływ na układ krwionośny	podaje przykłady chorób krwi (anemia, białaczka) i układu krwionośnego (miażdżyca, nadciśnienie tętnicze, zawał serca)	wymienia sposoby profilaktyki wybranych chorób układu krążenia podaje wartości prawidłowego ciśnienia krwi przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety we właściwym funkcjonowaniu układu krwionośnego wskazuje czynniki zwiększające i zmniejszające ryzyko zachorowania na choroby układu krwionośnego	podaje przykłady właściwej i niewłaściwej diety, wpływającej na zdrowie i choroby układu krążenia uzasadnia zależność między pracą serca a wysiłkiem fizycznym	wyjaśnia, dlaczego okresowe wykonywanie badań kontrolnych jest ważne dla naszego zdrowia określa przyczyny nadciśnienia tętniczego wyjaśnia, jak dochodzi do zawału serca i udaru mózgu uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych krwi, pomiaru tętna i ciśnienia krwi uzasadnia związek między właściwym odżywianiem się, aktywnością fizyczną a zmniejszonym ryzykiem rozwoju chorób układu krwionośnego
6.	Budowa i działanie układu limfatycznego	wskazuje układ limfatyczny jako część układu krążenia	rozpoznaje na schemacie narządy układu limfatycznego wymienia funkcje układu limfatycznego	opisuje budowę i funkcje narządów układu limfatycznego określa skład oraz funkcje limfy i płynu tkankowego	określa zależności między układem krwionośnym a układem limfatycznym wskazuje na powiązania krwi, limfy i płynu tkankowego	porównuje skład oraz funkcje limfy i płynu tkankowego ze składem i funkcją krwi określa związek między układem limfatycznym a układem odpornościowym

Wymagania						
Nr	Temat	Uczeń				ocena celująca
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	
7.	Działanie układu odpornościowego	▲ wyjaśnia, co to jest odporność organizmu	▲ opisuje sposoby nabywania odporności	▲ rozróżnia odporność naturalną i sztuczną bierną i czynną ▲ podaje przykłady odporności wrodzonej	▲ opisuje działanie surowicy i szczipionki oraz wskazuje różnicę między nimi ▲ podaje przykłady szczipień obowiązkowych i nieobowiązkowych oraz ocenia ich znaczenie	▲ wyjaśnia naturalne mechanizmy odporności nabytej bierniej i czynnej ▲ opisuje funkcje elementów układu odpornościowego (narządów: śledziony, grasicy, węzłów chłonnych; komórek: makrofagów, limfocytów; cząsteczek: przeciwciał) ▲ uzasadnia konieczność stosowania obowiązkowych szczipień
8.	Zaburzenia pracy układu odpornościowego	▲ wyjaśnia pojęcie transplantacji ▲ wymienia alergię jako zaburzenie pracy układu odpornościowego	▲ omawia znaczenie przeszczepów narządów w sytuacji ratowania życia ludzkiego ▲ wyjaśnia pojęcie alergii oraz tłumaczy reakcję układu odpornościowego na alergen	▲ określa, czym jest AIDS i wyjaśnia wpływ tej choroby na układ odpornościowy ▲ wyjaśnia, na czym polega transplantacja	▲ podaje przykłady mechanizmów odporności skierowanej przeciwko konkretnemu antygenowi oraz przykłady mechanizmów, które działają ogólnie	▲ wyjaśnia, na czym polega zgodność tkankowa organizmu uzasadnia potrzebę pozyskiwania narządów do transplantacji oraz deklaracji zgody na pobranie narządów po śmierci ▲ wyjaśnia, dlaczego niektóre przeszczepy są odrzucane przez organizm biorcy
9.	Podsumowanie działu	▲ wszystkie wymagania 1-8	▲ wszystkie wymagania 1-8	▲ wszystkie wymagania 1-8	▲ wszystkie wymagania 1-8	▲ wszystkie wymagania 1-8

		Wymagania				ocena celująca
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	
Nr	Temat	Uczeń				
VI. Układ moczowy						
1.	Budowa i funkcje układu moczowego	▲ wyjaśnia istotę procesu wydalania ▲ wymienia substancje, które są wydalane z organizmu (mocznik, dwutlenek węgla, woda) ▲ wymienia narządy biorące udział w wydalaniu	▲ wskazuje na schemacie elementy układu moczowego ▲ wymienia funkcje układu moczowego	▲ omawia funkcje poszczególnych elementów układu moczowego	▲ wyjaśnia, czym jest nefron	▲ omawia budowę nerki ▲ wskazuje na schemacie elementy budowy anatomicznej nerki w przekroju podłużnym
2.	Choroby i higiena układu moczowego	▲ wymienia przykładowe choroby układu moczowego (zakażenia dróg moczowych, kamica nerkowa) ▲ wymienia zasady higieny układu wydalniczego	▲ wymienia zasady profilaktyki chorób układu moczowego	▲ charakteryzuje wybrane choroby układu moczowego (zakażenia dróg moczowych, kamica nerkowa) ▲ uzasadnia konieczność badań okresowych moczu	▲ analizuje skład i parametry moczu na przykładzie wyników przykładowych badań moczu	▲ wyjaśnia, w jaki sposób pokarmy z wysoką zawartością soli wpływają na funkcjonowanie układu moczowego
3.	Podsumowanie działy	▲ wszystkie wymagania 1-2	▲ wszystkie wymagania 1-2	▲ wszystkie wymagania 1-2	▲ wszystkie wymagania 1-2	▲ wszystkie wymagania 1-2
VII. Układ nerwowy						
1.	Budowa i podział układu nerwowego	▲ wymienia części budujące układ nerwowy ▲ wymienia funkcje układu nerwowego	▲ wskazuje na rysunku lub modelu elementy układu nerwowego ▲ rozpoznaje na podstawie opisu, schematu / rysunku lub pod mikroskopem tkanekę nerwową	▲ opisuje budowę układu nerwowego ▲ omawia różnice między ośrodkowym układem nerwowym a obwodowym układem nerwowym ▲ omawia budowę i funkcję elementów komórki nerwowej	▲ porównuje funkcje współczulnego i przywspółczulnego układu nerwowego	▲ wyjaśnia, w jaki sposób przeptywa impuls nerwowy przez komórki nerwowe

Wymagania						
Nr	Temat	Uczeń				ocena celująca
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	
2.	Działanie ośrodkowego układu nerwowego	▲ wymienia elementy budujące ośrodkowy układ nerwowy ▲ wymienia elementy mózgowia ▲ wymienia funkcje ośrodkowego układu nerwowego	▲ wymienia funkcje mózgu ▲ wymienia funkcje mózdzku ▲ wymienia funkcje pnia mózgu ▲ wymienia funkcje rdzenia kręgowego ▲ wskazuje elementy budowy ośrodkowego układu nerwowego na modelu lub rysunku	▲ opisuje budowę i funkcje mózgowia	▲ wymienia płaty kory mózgowej ▲ wskazuje na schemacie lub modelu płaty kory mózgowej ▲ omawia funkcje płatów kory mózgowej	▲ uzasadnia, dlaczego procesy oddychania, trawienia, pracy serca są koordynowane niezależnie od woli człowieka ▲ opisuje budowę rdzenia kręgowego
3.	Funkcjonowanie obwodowego układu nerwowego	▲ wymienia elementy budujące obwodowy układ nerwowy ▲ wymienia funkcje obwodowego układu nerwowego ▲ wymienia rodzaje odruchów	▲ wskazuje na rysunku lub modelu elementy obwodowego układu nerwowego ▲ wymienia elementy tkanki odruchowego ▲ wykonuje doświadczenie i obserwuje mechanizm działania odruchu kolanowego	▲ wymienia przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych	▲ opisuje działanie tkanki odruchowego ▲ wyjaśnia, na czym polega współdziałanie ośrodkowego układu nerwowego i obwodowego układu nerwowego	▲ analizuje doświadczenie dotyczące mechanizmu działania odruchu kolanowego i formułuje wnioski z niego
4.	Choroby i higiena układu nerwowego	▲ wymienia skutki stresu długotrwałego ▲ wyjaśnia, czym jest uzależnienie ▲ wymienia substancje psychoaktywne	▲ wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem ▲ wymienia skutki niedoboru snu ▲ wymienia zasady zdrowego zasypiania	▲ analizuje wpływ stresu na organizm ▲ wyjaśnia, jakie jest znaczenie snu dla prawidłowego funkcjonowania układu nerwowego	▲ wyjaśnia negatywny wpływ nadużywania kofeiny i niektórych leków na funkcjonowanie układu nerwowego	▲ wyjaśnia negatywny wpływ nadużywania kofeiny i niektórych leków na funkcjonowanie układu nerwowego
5.	Podsumowanie działu	▲ wszystkie wymagania 1-4	▲ wszystkie wymagania 1-4	▲ wszystkie wymagania 1-4	▲ wszystkie wymagania 1-4	▲ wszystkie wymagania 1-4

Wymagania		Uczeń				
		ocena dopuszczająca	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca	
Nr	Temat	Narządy zmysłów				
VIII.						
1.	Zmysły i ich narządy. Smak, węch, dotyk	wskazuje umiejscowienie receptorów zmysłu smaku, węchu i dotyku	wyjaśnia, co to są zmysły, receptory uzasadnia znaczenie ostrzegawczej roli zmysłów	planuje i przeprowadza doświadczenie sprawdzające gęstość rozmieszczenia receptorów w skórze różnych części ciała bada wrażliwość zmysłu smaku i węchu na podstawie instrukcji	wyróżnia rodzaje zmysłów z określeniem ich roli w życiu człowieka planuje doświadczenia lokalizujące receptory zmysłu węchu i smaku	interpretuje wyniki doświadczeń badających wrażliwość wybranych komórek zmysłowych wyjaśnia rolę narządów zmysłów w odbieraniu bodźców z otoczenia wyjaśnia zagrożenia wynikające ze zjawiska adaptacji węchu
2.	Powstawanie obrazu w oku	rozpoznaje elementy budowy oka	przedstawia funkcje elementów budowy oka	wyjaśnia, jak powstaje obraz w oku obserwuje i wskazuje obecność tarczy nerwu wzrokowego na siatkówce oka	analizuje budowę oka i rolę jego części w procesie widzenia	wyjaśnia, w jaki sposób obraz obiektu powstaje na siatkówce oka oraz jego interpretację w mózgu
3.	Działanie narządu słuchu i równowagi	rozpoznaje elementy budowy ucha	omawia funkcje ucha uzasadnia konieczność higieny narządu słuchu	przedstawia funkcje elementów ucha w odbieraniu bodźców dźwiękowych	określa przebieg fali dźwiękowej w uchu i powstawanie wrażeń słuchowych analizuje budowę oraz rolę ucha wewnętrznego jako narządu słuchu i równowagi	wykazuje związek budowy ucha z pełnią funkcją
4.	Choroby i higiena oka oraz ucha	wymienia wady wzroku (krótkowzroczność, dalekowzroczność, astygmatyzm) definiuje, czym jest hałas	omawia zasady higieny narządu wzroku wymienia dźwięki szkodliwe dla uszu	omawia przyczyny powstawania wad wzroku (krótkowzroczność, dalekowzroczność, astygmatyzm)	omawia sposoby korygowania wad wzroku (krótkowzroczność, dalekowzroczność, astygmatyzm)	wyjaśnia wpływ hałasu na zdrowie człowieka
5.	Podsumowanie działu	wszystkie wymagania 1-4	wszystkie wymagania 1-4	wszystkie wymagania 1-4	wszystkie wymagania 1-4	wszystkie wymagania 1-4

		Wymagania				ocena celująca
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	
Nr	Temat	Uczeń				
IX. Układ hormonalny						
1.	Budowa i funkcjonowanie układu hormonalnego	wyjaśnia, co to jest gruczoł dokrewny, hormon	wymienia gruczoły dokrewne (przysadka, tarczyca, trzustka, nadnercza, jądra i jajniki) i wskazuje ich lokalizację w organizmie człowieka	przedstawia znaczenie hormonów	wyjaśnia rolę hormonów jako chemicznych przekaźników	wskazuje cechy wspólne oraz różnice między układem nerwowym a układem hormonalnym
2.	Rola wybranych gruczołów układu hormonalnego	przedstawia ogólnie rolę gruczołów dokrewnych	wymienia nazwy hormonów i podaje, przez które gruczoły dokrewne są wydzielane	przedstawia rolę wybranych gruczołów dokrewnych	wymienia hormony płciowe i określa ich znaczenie	wyjaśnia antagonizm działania insuliny i glukagonu w regulacji stężenia glukozy we krwi
3.	Zaburzenia pracy układu hormonalnego	wskazuje ogólne skutki stosowania preparatów i leków hormonalnych bez konsultacji z lekarzem	definiuje pojęcie terapii hormonalnej	wskazuje na specyfikę terapii hormonalnej i konieczność precyzyjnego podawania leków hormonalnych zgodnie z zaleceniami lekarskimi	określa skutki nieprawidłowego wydzielania hormonów przez gruczoły dokrewne	podaje skutki stosowania preparatów i leków hormonalnych bez konsultacji z lekarzem
4.	Podsumowanie działy	wszystkie wymagania 1-4	wszystkie wymagania 1-4	wszystkie wymagania 1-4	wszystkie wymagania 1-4	wszystkie wymagania 1-4
X. Układ rozrodczy						
1.	Męski układ rozrodczy	wyjaśnia, czym jest rozmnażanie płciowe określa rolę męskiego układu rozrodczego	wymienia narządy męskiego układu rozrodczego i wskazuje ich lokalizację na schemacie	rozdziela i wskazuje na schemacie zewnętrzne i wewnętrzne męskie narządy płciowe	określa rolę męskich zewnętrznych i wewnętrznych narządów płciowych	określa znaczenie męskiej komórki rozrodczej w procesie zapłodnienia
2.	Żeński układ rozrodczy	określa rolę żeńskiego układu rozrodczego	wymienia narządy żeńskiego układu rozrodczego i wskazuje ich lokalizację na schemacie	rozdziela i wskazuje na schemacie zewnętrzne i wewnętrzne żeńskie narządy płciowe	określa rolę żeńskich zewnętrznych i wewnętrznych narządów płciowych	określa znaczenie żeńskiej komórki rozrodczej w procesie zapłodnienia

Wymagania					
Nr	Temat	Uczeń			ocena celująca
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	
3.	Cykl miesięczkowy	wymienia etapy cyklu miesięczkowego kobiety	wymienia hormony związane z cyklem miesięczkowym	opisuje etapy cyklu miesięczkowego kobiety	przedstawia konsekwencje zapłodnienia, jak i jego braku dla przebiegu cyklu miesięczkowego
4.	Choroby i higiena układu rozrodczego	definiuje pojęcie choroby przenoszone drogą płciową	wymienia podstawowe zasady higieny układu rozrodczego	wymienia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową	zasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako skutecznej formy profilaktyki raka piersi, szyjki macicy czy prostaty
5.	Rozwój od poczęcia do narodzin	definiuje pojęcia: zygota, zarodek i płód definiuje pojęcie zapłodnienia	wymienia etapy rozwoju przedurodzeniowego człowieka wymienia czynniki wpływające negatywnie na ciążę	określa znaczenie i przebieg zapłodnienia rozdziela pojęcia: zygota, zarodek i płód	rozdziela rozwój zarodkowy i rozwój płodowy określa znaczenie błon płodowych, łożyska oraz powoyny dla rozwoju człowieka podaje cechy porodu
6.	Od narodzin do starości	wyjaśnia pojęcie dojrzewania człowieka	wymienia etapy rozwoju człowieka od narodzin do śmierci	charakteryzuje etapy rozwoju człowieka od narodzin do śmierci	przedstawia cechy fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka
7.	Podsumowanie działy	wszystkie wymagania 1-7	wszystkie wymagania 1-7	wszystkie wymagania 1-7	wszystkie wymagania 1-7

		Wymagania				ocena celująca
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	
Nr	Temat	Uczeń				
XI.	Homeostaza					
1.	Organizm jako całość	▶ przedstawia zdrowie jako stan równowagi środowiska wewnętrznego organizmu oraz choroby jako zaburzenia homeostazy	▶ definiuje pojęcie zdrowia ▶ definiuje pojęcie choroby	▶ wyjaśnia, dlaczego nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować leków ogólnodostępnych i suplementów	▶ określa znaczenie współdziałania narządów i układów narządów w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu ▶ analizuje informacje dotychczas do leków	▶ uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniem lekarza (dawka, godzina przyjmowania leku i długość kuracji) ▶ omawia zjawisko antybiotykooporności
2.	Parametry życiowe zdrowego człowieka	▶ wymienia układ narządów, który kontroluje utrzymanie równowagi wewnętrznej organizmu	▶ wymienia reakcje organizmu związane z niską temperaturą ciała ▶ wymienia reakcję organizmu związane z wysoką temperaturą ciała ▶ wymienia reakcje organizmu związane z niedoborem wody ▶ wymienia reakcje organizmu związane z nadmiarem wody ▶ wymienia reakcje organizmu na za niskie stężenie glukozy we krwi ▶ wymienia reakcje organizmu na za wysokie stężenie glukozy we krwi	▶ opisuje rolę układu nerwowego w utrzymaniu homeostazy	▶ analizuje współdziałanie poszczególnych układów narządów w utrzymaniu ilości wody w organizmie na określonym poziomie ▶ analizuje współdziałanie poszczególnych układów narządów w utrzymaniu poziomu glukozy we krwi na określonym poziomie ▶ analizuje współdziałanie poszczególnych układów narządów w utrzymaniu temperatury ciała na określonym poziomie	▶ analizuje współdziałanie poszczególnych układów narządów w utrzymaniu wybranych parametrów środowiska wewnętrznego na określonym poziomie (temperatura, poziom glukozy we krwi, ilość wody w organizmie)
3.	Podsumowanie działu	▶ wszystkie wymagania 1-2	▶ wszystkie wymagania 1-2	▶ wszystkie wymagania 1-2	▶ wszystkie wymagania 1-2	▶ wszystkie wymagania 1-2